

Nr 127.

Ankom till Riksdagens kansli den 6 maj 1913 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från förra överstebostället Slädened nr 3, 4, 5 och 6 Storegården i Skaraborgs län.

(1:a Avd.)

I en till Riksdagen den 18 april 1913 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 283, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgiva, att nio till förra överstebostället 4 mantal Slädened nr 3, 4, 5 och 6 Storegården i Slädeneds socken av Skaraborgs län hörande lägenheter, nämligen Peru nr 1, 2, 3, 4, 5 och 6, Ängtorpet, Kohagen samt Utropet, må med i statsrådsprotokollet närmare angivna områden från egendomen försäljas på sätt och under villkor, varom i berörda protokoll närmare förmäles.

Vederbörande departementschef har till berörda statsrådsprotokoll i detta ärende anfört följande:

»Förra överstebostället 4 mantal Slädened nr 3, 4, 5 och 6 Storegården i Slädeneds socken av Skaraborgs län har genom kontrakt den 11 december 1891 utarrenderats för statsverkets räkning för tiden till den 14 mars 1913 mot ett årligt arrende av 4,800 kronor. Egendomen, som är belägen 0.8 mil från Ulvstorps järnvägsstation och 2.8 mil från Lidköping, innehåller en areal av 628.716 hektar.

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 10 saml. 71 häft. (Nr 127—129.) 1

Med anledning av den förestående arrendeledigheten hölls arrendeuppskattning å egendomen under år 1910. Vid denna förrättning framställdes för vissa lägenhetsinnehavares räkning förfrågan, huruvida de kunde få inköpa de områden, som av dem innehades. Enligt uppskattningensmännens åsikt lämpade sig emellertid egendomen ej för styckning, enär lägenheterna vore alldeles nödvändiga för gårdens behöriga skötsel och med undantag av sex med Peru nr 1—6 betecknade lägenheter belägna inuti ägora.

I skrivelse, varmed Kungl. Maj:ts befallningshavande till domänstyrelsen insände instrumentet över uppskattningen jämte en vid förrättningen begagnad, av vice kommissionslantmätaren Olof Nilsson år 1909 upprättad karta över egendomens inägor, förmålde sig Kungl. Maj:ts befallningshavande icke hava något att erinra mot uppskattningensmännens förslag angående egendomens disposition.

Sedan överjägmästaren i Västra distriktet ifrågasatt, huruvida icke viss del av egendomen borde styckas och försäljas till egna hem, hava såväl uppskattningensmännen som Kungl. Maj:ts befallningshavande i avgivna yttranden avstyrkt berörda förslag samt såsom skäl härför anfört, bland annat, att erfarenheten visat, att det uti ifrågavarande skoglösa trakt ej vore möjligt avyttra jord utan byggnader och att vid bifall till förslaget större delen av egendomens åbyggnader bleve utan användning.

Som emellertid domänstyrelsen ansett, att det borde ytterligare övervägas, huruvida ej åtskilliga till egendomen hörande lägenheter, som låge i egendomens utkanter, lämpligen skulle kunna fränsäljas egendomen för bildande av egna hem, har styrelsen infortrat förnyat yttrande och förslag från uppskattningensmännen.

Vid uppskattningsförrättning, som i anledning härav år 1912 hölls å egendomen, förklarade sig uppskattningensmännen fortfarande hysa den uppfattningen, att avsöndring av lägenheter skulle verka nedsättande av egendomens värde och ej lända kronan till ekonomisk fördel, enär statbyggnader i sådant fall måste uppföras.

Emellertid hava uppskattningensmännen uppgjort ett förslag till avsöndring från egendomen av nio egnahemslägenheter. Enligt detta förslag skulle följande lägenheter avsöndras med å kartan medelst röda gränslinjer utmärkta områden:

Lägenhetens namn.	Areal hektar.	Salu- värde kronor.	Arrende- värde kronor.
Peru nr 1	7.922	5,000	200
Peru nr 2	7.792	4,900	195
Peru nr 3	7.672	4,500	195
Peru nr 4	7.377	4,500	180
Peru nr 5	7.334	4,600	185
Peru nr 6	8.505	5,280	210
Ängtorpet	10.65	3,650	165
Kohagen	9.524	4,000	180
Utropet	9.923	4,500	190

Uppskattningsmännen hava tillika upplyst, att lägenheten Ängtorpet vore försedd med egendomens arrendator tillhöriga hus, att övriga lägenheter vore bebyggda med kronau tillhöriga hus samt att inom det område, som enligt förslaget tilldelats lägenheten Kohagen, funnes en Daniel Hall tillhörig backstuga, för vilken avgäld för närvarande icke utginge.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har förklarat sig icke hava något att erinra mot uppskattningsmännens ifrågavarande förslag till avsöndringar från egendomen.

Med underdånig skrivelse den 29 januari 1913 har domänstyrelsen underställt förevarande ärende Kungl. Maj:ts prövning och därvid tillika meddelat, att styrelsen låtit föranstalta om egendomens skötsel och vård till den 14 mars 1914.

Försäljning från egendomen av andra lägenheter än som upptoges i ovanberörda förslag ansåge styrelsen icke böra äga rum. Övriga till egendomen hörande lägenheter vore nämligen så belägna inuti ägora, att de icke lämpligen kunde fränskiljas egendomen. Vad särskilt anginge en därå befintlig lägenhet, benämnd Hjärpåshagen nr 1, ansåge styrelsen i likhet med vederbörande jägmästare, att densamma vid förnyad utarrendering av egendomen borde jämte skogen undantagas från arrendet och ställas under skogsstatens vård. Uti en till styrelsen överlämnad skrift hade emellertid innehavaren av sistnämnda lägenhet, Johannes Persson, vilken sedan 40 år tillbaka brukat lägenheten, anhållit att få köpa densamma.

Enligt gällande grunder för egnahemsupplåtelser vore innehavarna av lägenheten Peru nr 2, Johannes Lund, av lägenheten Peru nr 5, Lars Petter Engblom, och av lägenheten Peru nr 6, Bernhard Andersson, berättigade till hembud vid försäljning av lägenheterna. Lund och Andersson hade även förklarat sig villiga att inlösa en var den lägenhet, som av honom innehades, varemot Engblom, vilken vore mycket gammal, icke ansett sig kunna lösa lägenheten Peru nr 5.

Därest Engblom icke begagnade sig av sin rätt att förvärva lägenheten Peru nr 5, borde densamma enligt styrelsens åsikt hembjudas till ovannämnde Persson, vilken ju, i händelse lägenheten Hjärpåshagen nr 1 bleve ställd under skogsstatens vård, icke skulle få sin önskan att inköpa sistnämnda lägenhet uppfylld.

I uppskattningsmännens förslag hade såsom samfällda för alla till försäljning avsedda lägenheter upptagits dels en med ägofigurerna å förenämnda karta nr 37 och 92 betecknad väg, dels en med ägofiguren nr 143 utmärkt väg, dels ock vissa med ägofigurerna nr 106 a och 165 a betecknade diken. Förstnämnda väg syntes emellertid böra vid försäljningen tilläggas lägenheten Peru nr 3 med skyldighet för densammas innehavare att låta innehavarna av lägenheterna Peru nr 1, 2, 4, 5 och 6 fritt begagna vägen. Den andra vägen borde tillfalla lägenheten Peru nr 4 med enahanda skyldighet för innehavaren av denna lägenhet gentemot innehavaren av lägenheten Ängtorpet. Dikena borde tilldelas de lägenheter, inom vilka de vore belägna, och, där de utgjorde gräns mellan två lägenheter, med halva bredden tilläggas vardera lägenheten.

Domänstyrelsens chef, som under sommaren 1912 gjort ett besök på egendomen, hade därvid funnit, att de saluvärden, uppskattningsmännen åsatt lägenheterna, vore, särskilt med hänsyn till byggnadernas beskaffenhet, alltför höga och därför borde nedsättas med åtminstone fem procent. Chefens åsikt härutinnan biträdades av styrelsen.

Vidare ansåge styrelsen, att ovannämnde Daniel Hall och, därest han vore gift, jämväl hans hustru borde berättigas att under makarnas återstående livstid avgiftsfritt kvarbo i omförmälda, å lägenheten Kohagen befintliga stuga.

Departements-
chefen.

För egen del instämmer jag i allo med domänstyrelsen; och torde lägenheternas saluvärden böra, med hänsyn till vad styrelsen i sådant hänseende anfört, nedsättas till följande belopp, nämligen:

för lägenheten Peru nr 1	kronor 4,750: —
” ” Peru nr 2	” 4,655: —

för lägenheten	Peru nr 3	kronor	4,275: —
”	”	Peru nr 4	” 4,275: —
”	”	Peru nr 5	” 4,370: —
”	”	Peru nr 6	” 5,015: —
”	”	Ängtorpet	” 3,465: —
”	”	Kohagen	” 3,800: —
”	”	Utropet	” 4,275: —»

Utskottet har icke något att erinra mot förevarande framställning, varför utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifråga-
varande proposition.

Stockholm den 6 maj 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

GÖSTA TAMM.

Närvarande: herrar Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Pers, Ericsson, Lundell, Kronlund, Linders, Hellström, greve Wachtmeister, frih. Gyllenstierna, Lundström, Ekerot, Bosson och Tysk.
